

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 9. novembra 2021 *

„Predhodno odločanje – Skupna politika na področju azila in subsidiarne zaščite – Standardi glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite – Direktiva 2011/95/EU – Člena 3 in 23 – Ugodnejši standardi, ki jih države članice lahko uvedejo ali ohranijo zaradi razširitve pravice do azila ali mednarodne zaščite na družinske člane upravičenca do mednarodne zaščite – Izvedeno priznanje statusa begunca, ki ga ima eden od staršev, njegovemu mladoletnemu otroku – Ohranjanje enotnosti družine – Koristi otroka“

V zadevi C-91/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 18. decembra 2019, ki je na Sodišče prispela 24. februarja 2020, v postopku

LW

proti

Bundesrepublik Deutschland,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen in J. Passer, predsedniki senatov, M. Ilešič (poročevalec), J.-C. Bonichot, A. Kumin in N. Wahl, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. februarja 2021,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za LW F. Schleicher, Rechtsanwalt,
- za nemško vlado J. Möller in R. Kanitz, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

- za belgijsko vlado M. Jacobs in M. Van Regemorter, agentki,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo G. Wils in A. Azema, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. maja 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3 in člena 23(2) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med LW in Bundesrepublik Deutschland (Zvezna republika Nemčija) glede odločbe Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (zvezni urad za migracije in begunce, Nemčija) (v nadaljevanju: urad), s katero ji je bila zavrnjena pravica do azila.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

- 3 Člen 1(A)(2) Konvencije o statusu beguncev, podpisane v Ženevi 28. julija 1951 (Recueil des traités des Nations unies, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954)) (v nadaljevanju: Ženevska konvencija), določa:

„Za namene te Konvencije se izraz ‚begunec‘ uporablja za vsako osebo:

[...]

2. „ki se [...] zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države, ali osebo, ki nima državljanstva, in se zaradi takih dogodkov nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi omenjenega strahu ne more ali noče vrniti v to državo.

V primeru osebe, ki ima več kot eno državljanstvo, se izraz ‚država, katere državljan je‘, nanaša na vsako od držav, katerih državljanstva ima. Ne velja pa neka oseba za nezaščiten s strani države svojega državljanstva, če brez veljavnega razloga, ki temelji na utemeljenem strahu, ni pripravljena sprejeti zaščite ene od držav, katerih državljanstvo ima.“

Pravo Unije

- 4 Z Direktivo 2011/95 je bila „prenovljena“ Direktiva Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96).
- 5 V uvodnih izjavah 4, 12, 14, 16, 18, 19, 36 in 38 Direktive 2011/95 je navedeno:
- „(4) Ženevska konvencija in Protokol predstavljata temelja mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev.
- [...]
- (12) Glavni cilj te direktive je po eni strani zagotoviti, da države članice uporabljajo skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito, po drugi strani pa zagotoviti, da je v vseh državah članicah navedenim osebam na voljo minimalna raven ugodnosti.
- [...]
- (14) Države članice bi morale imeti možnost uvesti ali ohraniti določbe, ugodnejše od standardov iz te direktive, za državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki državo članico prosijo za mednarodno zaščito, kadar takšna prošnja temelji na tem, da je oseba bodisi begunec v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije ali oseba, upravičena do subsidiarne zaščite.
- [...]
- (16) Ta direktiva upošteva temeljne pravice in spoštuje načela, priznana zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah. Ta direktiva si prizadeva zlasti zagotoviti polno spoštovanje človekovega dostojanstva in pravice do azila prosilcev za azil in družinskih članov, ki jih spremljajo, ter spodbujati uporabo členov 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 in 35 navedene listine in bi jo bilo zato treba temu ustrezno izvajati.
- [...]
- (18) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah [...], sklenjeno v New Yorku 20. novembra 1989 (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 1577, str. 3), bi morale biti ‚koristi otroka‘ najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive. Pri ocenjevanju koristi otroka bi morale države članice zlasti upoštevati načelo enotnosti družine [...]
- (19) Treba je razširiti pojem ‚družinskih članov‘, pri čemer je treba upoštevati [...] nameniti posebno pozornost koristim otroka.
- [...]

- (36) Družinski člani so zgolj zaradi povezanosti z beguncem običajno izpostavljeni dejanjem preganjanja na način, ki bi lahko predstavljal podlago za status begunca.

[...]

- (38) Pri odločanju o upravičenosti do ugodnosti iz te direktive bi morale države članice ustrezno upoštevati koristi otroka kot tudi posebne okoliščine, zaradi katerih so bližnji sorodniki, ki so že prisotni v državi članici in ki niso družinski člani upravičencev do mednarodne zaščite, odvisni od tega upravičenca. V izjemnih okoliščinah, ko je bližnji sorodnik upravičenca do mednarodne zaščite poročen mladoletnik, vendar ga zakonec ne spremlja, se lahko domneva, da je v korist mladoletnika življenje s svojo matično družino.“

6 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

- (d) ‚begunec‘ pomeni državljan tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države prejšnjega običajnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se ne more ali zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katera se ne uporablja člen 12;

[...]

- (j) ‚družinski člani‘ v primeru, da je družina že obstajala v izvorni državi, pomenijo v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito naslednje člane družine upravičenca do mednarodne zaščite, prisotne v isti državi članici:

- zakonskega partnerja upravičenca do mednarodne zaščite ali njegovega zunajzakonskega partnerja v stalnem razmerju [...],
- mladoletne otroke parov iz prve alinee ali upravičenca do mednarodne zaščite, pod pogojem, da so neporočeni, in ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonski zvezi ali zunaj nje ali posvojeni, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu,
- očeta, mater ali drugo odraslo osebo, ki je za upravičenca do mednarodne zaščite odgovorna v skladu z zakonom ali s prakso zadevne države članice [...];

- (k) ‚mladoletnik‘ pomeni državljan tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšo od 18 let;

[...]

- (n) ‚izvorna država‘ pomeni državo ali države, katerih državljan je oseba, pri osebah brez državljanstva pa državo ali države prejšnjega običajnega prebivališča.“

7 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Ugodnejši standardi“, določa:

„Države članice lahko uvedejo ali ohranijo ugodnejše standarde za opredelitev osebe kot begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, in za opredelitev vsebine mednarodne zaščite, v kolikor so ti standardi združljivi s to direktivo.“

8 Člen 4 Direktive 2011/95, naslovljen „Obravnavanje dejstev in okoliščin“, v odstavku 3(e) določa:

„Obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in vključuje upoštevanje naslednjega:

[...]

(e) ali se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.“

9 Člen 12 te direktive, naslovljen „Izključitev“, določa:

„1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če:

(a) sodi na področje uporabe člena 1(D) Ženevske konvencije glede zaščite ali pomoči organov ali uradov Združenih narodov, razen [Urada] visokega komisarja Združenih narodov za begunce [(UNHCR)]. Kadar je takšna zaščita ali pomoč prenehala iz katerega koli razloga, ne da bi se položaj takšne osebe dokončno uredil skladno z ustreznimi resolucijami, ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, so takšne osebe samodejno upravičene do ugodnosti iz te direktive;

(b) pristojni organi države, v kateri je pridobil(-a) prebivališče, ugotovijo, da ima pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz državljanstva te države, ali njim enakovredne pravice in dolžnosti.

2. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

(a) je storil(-a) kaznivo dejanje proti miru, vojni zločin ali zločin proti človeštvu, kot opredeljeno v mednarodnih instrumentih, ki določajo takšna kazniva dejanja;

(b) je storil(-a) hudo nepolitično kaznivo dejanje izven države sprejemnice, preden ga/jo je ta sprejela kot begunca (tj. preden mu/ji je izdala dovoljenje za prebivanje, ki je temeljilo na priznanju statusa begunca); posebej kruta dejanja, tudi če so bila storjena zaradi domnevno političnih ciljev, se lahko štejejo kot huda nepolitična kazniva dejanja;

(c) je kriv(-a) dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov, določenim v Preambuli ter členih 1 in 2 Ustanovne listine Združenih narodov.

3. Odstavek 2 se uporablja za osebe, ki napeljujejo k izvrševanju kaznivih dejanj ali dejavnosti, navedenih v navedenem odstavku, ali pri njih kako drugače sodelujejo.“

10 Člen 23 navedene direktive, naslovljen „Ohranjanje enotnosti družine“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se lahko ohrani enotnost družine.

2. Države članice zagotovijo, da so družinski člani upravičenca do mednarodne zaščite, ki sami ne izpolnjujejo pogojev za tako zaščito, upravičeni do ugodnosti iz členov 24 do 35, skladno z nacionalnimi postopki in v obsegu, združljivem z osebnim pravnim statusom družinskega člana.
3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata, kadar družinski član ni ali ne bi bil upravičen do mednarodne zaščite skladno s poglavjema III in V.
4. Ne glede na odstavka 1 in 2 lahko države članice zavrnejo, zmanjšajo ali ukinejo ugodnosti, navedene v teh odstavkih, iz razloga državne varnosti ali javnega reda.
5. Države članice lahko odločijo, da se ta člen uporablja tudi za druge bližnje sorodnike, ki so živeli skupaj kot člani družine v času odhoda iz izvirne države in ki so bili v tem času popolnoma ali pretežno odvisni od upravičenca do mednarodne zaščite.“

Nemško pravo

- 11 Člen 3(1) Asylgesetz (zakon o azilu, v nadaljevanju: AsylG) z dne 26. junija 1992 (BGBl. 1992 I, str. 1126), kakor je bil objavljen 2. septembra 2008 (BGBl. 2008 I, str. 1798) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„Tujec je begunec v smislu [Ženevske konvencije] [...], če

1. se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini
 2. nahaja izven države (država izvora),
 - a) katere državljan je in katere zaščite ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti,
- [...].“

- 12 Člen 26(2) AsylG določa:

„Otroku osebe, ki ji je priznana pravica do azila, ki je v trenutku vložitve prošnje za azil mladoleten in neporočen, se na podlagi prošnje prizna pravica do azila, če priznanja tujca kot imetnika pravica do azila ni več mogoče izpodbijati in ga ni več mogoče odpraviti ali razglasiti za ničnega.“

- 13 Člen 26(4) AsylG iz ugodnosti iz tega člena med drugim izključuje osebe, za katere velja izključitveni razlog iz člena 12(2) Direktive 2011/95.

- 14 Člen 26(5) AsylG določa:

„Za družinske člane upravičencev do mednarodne zaščite v smislu odstavkov od 1 do 3 se smiselno uporabljajo odstavki od 1 do 4. Izraz imenik pravice do azila se nadomesti z izrazom status begunca ali subsidiarna zaščita. [...].“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 15 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je bila leta 2017 v Nemčiji rojena tunizijski materi in sirskega očeta.

- 16 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari ima tunizijsko državljanstvo. Ni pa bilo ugotovljeno, ali ima tudi sirsko državljanstvo.
- 17 Urad je oktobra 2015 očetu tožeče stranke v postopku v glavni stvari priznal status begunca. Prošnja za mednarodno zaščito, ki jo je vložila mati tožeče stranke v postopku v glavni stvari, ki je rojena v Libiji in ki je izjavila, da je tam imela običajno prebivališče do svojega odhoda iz te države, ni bila uspešna.
- 18 Urad je z odločbo z dne 15. septembra 2017 prošnjo za azil, vloženo v imenu tožeče stranke v postopku v glavni stvari po njenem rojstvu, zavrnil kot „očitno neutemeljeno“.
- 19 Verwaltungsgericht Cottbus (upravno sodišče v Cottbusu, Nemčija) je s sodbo z dne 17. januarja 2019 to odločbo odpravilo v delu, v katerem je bila z njo prošnja tožeče stranke v postopku v glavni stvari za azil zavrnjena kot „očitno neutemeljena“, ne pa kot „neutemeljena“, v preostalem pa tožbo zavrnilo. To sodišče je ocenilo, da tožeča stranka v postopku v glavni stvari ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa begunca, saj v Tuniziji, ki je država ali ena od držav, katerih državljanica je, nima nobenega razloga za strah pred preganjanjem. Poleg tega je navedeno sodišče razsodilo, da ta tožeča stranka prav tako ne more na podlagi člena 26(2) in (5) AsylG iz naslova varstva družine pridobiti pravice do statusa begunca, ki je bil njenemu očetu priznan v Nemčiji. To sodišče je namreč menilo, da bi bilo v nasprotju z načelom subsidiarnosti mednarodne zaščite, če bi se pravica do mednarodne zaščite razširila na osebe, ki so kot državljani države, ki jim lahko nudi zaščito, izključene iz kategorije oseb, ki potrebujejo zaščito.
- 20 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je zoper to sodbo vložila revizijo pri predložitvenem sodišču, Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Nemčija).
- 21 V okviru te revizije je tožeča stranka v postopku v glavni stvari navajala, da je treba mladoletnim otrokom staršev, ki imajo različna državljanstva, priznati status begunca zaradi varstva družine na podlagi povezanih določb člena 26(2) in (5), prvi stavek, AsylG tudi v primeru, v katerem je bil ta status priznan le enemu od teh staršev. Načelo subsidiarnosti mednarodne zaščite beguncev naj temu ne bi nasprotovalo. Člen 3 Direktive 2011/95 naj bi državi članici dovoljeval, da v primeru priznanja mednarodne zaščite družinskemu članu določi, da se ta zaščita razširi na druge člane te družine, če v zvezi z njimi ni podan nobeden od izključitvenih razlogov iz člena 12 te direktive in je njihov položaj zaradi potrebe po ohranjanju enotnosti družine povezan s ciljem mednarodne zaščite. V okviru te zakonodaje naj bi bilo treba posebno pozornost nameniti varstvu mladoletnikov in koristi otroka.
- 22 Predložitveno sodišče navaja, da tožeča stranka v postopku v glavni stvari ne more zahtevati priznanja statusa begunca iz naslova lastne pravice. Iz člena 1(A)(2), drugi pododstavek, Ženevske konvencije, ki izraža načelo subsidiarnosti mednarodne zaščite beguncev, naj bi namreč izhajalo, da se osebam, ki imajo dve ali več državljanstev, ne more priznati statusa begunca, če lahko koristijo zaščito ene od držav, katerih državljanke so. Tako naj bi bilo treba razlagati tudi člen 2(d) in (n) Direktive 2011/95. Le oseba, ki je brez zaščite, ker ne uživa dejanske zaščite s strani izvirne države v smislu člena 2(n) te direktive, naj bi bila begunec v smislu člena 2(d) navedene direktive. Vendar pa bi tožeča stranka iz postopka v glavni stvari lahko uživala dejansko zaščito v Tuniziji, ki je država, katere državljanstvo ima.
- 23 Vendar naj bi tožeča stranka v postopku v glavni stvari izpolnjevala pogoje iz nemškega prava za priznanje statusa begunca kot neporočenega mladoletnega otroka starša, ki mu je bil ta status priznan. Na podlagi povezanih določb člena 26(2) in (5), prvi in drugi stavek, AsylG naj bi bilo

namreč treba izvedeni status begunca zaradi varstva družine v okviru azila priznati tudi otroku, ki je rojen v Nemčiji in ki ima po drugem od staršev državljanstvo tretje države, na ozemlju katere ne bi bil preganjan.

- 24 Kljub temu pa predložitveno sodišče sprašuje, ali je taka razlaga nemškega prava združljiva z Direktivo 2011/95.
- 25 V teh okoliščinah je Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je treba člen 3 Direktive 2011/95 razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero je mladoletnemu neporočenemu otroku osebe, ki ji je bil priznan status begunca, treba priznati iz tega izveden status begunca (zaradi varstva družine v okviru azila), tudi če ima ta otrok po enem od staršev tudi državljanstvo druge države, ki ni begunčeva izvorna država in katere zaščito lahko izkoristi?
2. Ali je treba člen 23(2) Direktive 2011/95 razlagati tako, da omejitve, v skladu s katero so družinski člani do ugodnosti iz členov od 24 do 35 te direktive upravičeni samo v obsegu, združljivem z osebnim pravnim statusom družinskega člana, preprečuje, da bi se mladoletnemu otroku v okoliščinah, opisanih v prvem vprašanju, priznal status begunca, ki bi se izvedel iz statusa osebe, ki je status begunca že pridobila?
3. Ali je za odgovor na prvo in drugo vprašanje pomembno, ali imajo otrok in njegova starša možnost in se od njih lahko razumno pričakuje, da se nastanijo v državi, katere državljana sta otrok in mati, katere zaščito lahko ta dva izkoristita in ki ni izvorna država begunca (očeta), ali pa zadostuje, da se enotnost družine na ozemlju Zvezne republike Nemčije lahko ohrani na podlagi določb, s katerimi se ureja pravica do prebivanja?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 26 Predložitveno sodišče z vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3 in člen 23(2) Direktive 2011/95 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da država članica na podlagi ugodnejših nacionalnih določb izvedeno in zaradi ohranjanja enotnosti družine prizna status begunca neporočenemu mladoletnemu otroku državljana tretje države, ki mu je bil ta status priznan na podlagi ureditve, uvedene s to direktivo, tudi v primeru, ko je ta otrok rojen na ozemlju te države članice in ima po drugem od staršev državljanstvo druge tretje države, na ozemlju katere ne bi bil preganjan. V tem okviru to sodišče sprašuje tudi, ali je za odgovor na to vprašanje pomembno, ali je za otroka in njegove starše mogoče in razumno sprejemljivo, da se nastanijo na ozemlju te zadnjenavedene tretje države.
- 27 Najprej je treba opozoriti, da je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da je treba določbe Direktive 2011/95 razlagati ob upoštevanju njene splošne sistematike in namena ter ob spoštovanju Ženevske konvencije in drugih upoštevanih pogodb, na katere se sklicuje člen 78(1) PDEU. Pri tej razlagi je treba – kot je razvidno iz uvodne izjave 16 te direktive – spoštovati tudi pravice, priznane z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) (glej v tem smislu sodbo z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega izvora), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 39).

- 28 Za odgovor na postavljena vprašanja je treba na prvem mestu ugotoviti, da otrok, ki je v položaju, kot je opisan v točki 26 te sodbe, ne izpolnjuje pogojev za individualno priznanje statusa begunca na podlagi ureditve, uvedene z Direktivo 2011/95.
- 29 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu s členom 2(d) Direktive 2011/95 begunec med drugim „državljan tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države.“
- 30 Iz te opredelitve izhaja, da je za status begunca potrebna izpolnitev dveh pogojev, ki sta neločljivo povezana in ki se nanašata, prvič, na strah pred preganjanjem in, drugič, na to, da tretja država, katere državljanstvo ima zadevna oseba, zoper dejanja preganjanja ne zagotavlja zaščite (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2021, Secretary of State for the Home Department, C-255/19, EU:C:2021:36, točka 56).
- 31 V navedeni opredelitvi je v bistvu povzeta opredelitev iz člena 1(A)(2) Ženevske konvencije. Vendar pa je v tej konvenciji pojasnjeno, da se „v primeru osebe, ki ima več kot eno državljanstvo, [...] izraz ‚država, katere državljan je‘, nanaša na vsako od držav, katerih državljanstva ima“, in da „ne velja [...] neka oseba za nezaščiten s strani države svojega državljanstva, če brez veljavnega razloga, ki temelji na utemeljenem strahu, ni pripravljena sprejeti zaščite ene od držav, katerih državljanstvo ima.“
- 32 Čeprav to pojasnilo, ki je izraz načela subsidiarnosti mednarodne zaščite, ni izrecno vključeno v Direktivo 2011/95, pa iz njenega člena 2(n) vseeno izhaja, da je treba vsako državo, katere državljanstvo ima prosilec, po potrebi šteti za njegovo „izvirno državo“ za namene te direktive.
- 33 Tako iz povezanih določb člena 2(d) in člena 2(n) Direktive 2011/95 izhaja, da se prosilec, ki ima državljanstvo več tretjih držav, obravnava kot prikrajšan za zaščito le, če ne more ali zaradi strahu pred preganjanjem noče sprejeti zaščite nobene od teh držav. Tako razumevanje besedila poleg tega potrjuje člen 4(3)(e) te direktive, v skladu s katerim je med elementi, ki jih je treba upoštevati pri individualni obravnavi prošnje za mednarodno zaščito, to, da se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.
- 34 Predložitveno sodišče pa navaja, da bi bila tožeča stranka iz postopka v glavni stvari lahko deležna dejanske zaščite v Tuniziji, ki je tretja država, katere državljanstvo ima po materi. To sodišče v zvezi s tem poudarja, da ni nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da Republika Tunizija tožeči stranki v postopku v glavni stvari ne bi bila pripravljena ali ne bi zmogla zagotoviti potrebne zaščite pred preganjanjem in vrnitvijo v Sirijo, to je izvirno državo njenega očeta, ki so mu nemški organi priznali status begunca, ali v drugo tretjo državo.
- 35 V tem okviru je treba spomniti, da v skladu z ureditvijo, vzpostavljeno z Direktivo 2011/95, prošnji za mednarodno zaščito individualno ni mogoče ugoditi zgolj zato, ker ima družinski član prosilca utemeljen strah pred preganjanjem ali zanj obstaja utemeljeno tveganje, da bo utrpel resno škodo, če se ugotovi, da kljub njegovi vezi s tem družinskim članom in posebni ranljivosti, ki – kot je poudarjeno v uvodni izjavi 36 te direktive – iz te vezi na splošno izhaja, prosilec sam ni izpostavljen tveganju, da bo preganjan ali da bo utrpel resno škodo (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 50).

- 36 Na drugem mestu, poudariti je treba, da Direktiva 2011/95 ne določa, da se status begunca ali status, ki ga daje subsidiarna zaščita, izvedeno razširi na družinske člane osebe, ki ji je tak status priznan, pri čemer ti družinski člani individualno ne izpolnjujejo pogojev za priznanje tega statusa. Iz člena 23 te direktive namreč izhaja, da ta državam članicam nalaga le, da svoje nacionalno pravo prilagodijo tako, da so lahko taki družinski člani v skladu z nacionalnimi postopki in v obsegu, združivem z osebnim pravnim statusom teh družinskih članov, upravičeni do nekaterih ugodnosti, ki med drugim zajemajo izdajo dovoljenja za prebivanje, dostop do zaposlitve ali dostop do izobraževanja in katerih cilj je ohranitev enotnosti družine (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2018 v zadevi Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 68).
- 37 Poleg tega iz povezanih določb člena 2(j) Direktive 2011/95, v katerem je za potrebe te direktive opredeljen pojem „družinski člani“, in člena 23(2) te direktive izhaja, da se obveznost držav članic, da določijo dostop do teh ugodnosti, ne razširja na otroke upravičenca do mednarodne zaščite, ki so rojeni v državi članici gostiteljici v družino, ki je bila v njej ustvarjena.
- 38 Na tretjem mestu, zaradi ugotovitve, ali lahko država članica vseeno izvedeno in zaradi ohranjanja enotnosti družine prizna status begunca otroku, ki je v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, je treba opozoriti, da člen 3 Direktive 2011/95 državam omogoča, da uvedejo ali ohranijo „ugodnejše standarde za opredelitev osebe kot begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, in za opredelitev vsebine mednarodne zaščite, v kolikor so ti standardi združljivi s to direktivo.“
- 39 Sodišče je ugotovilo, da iz tega besedila v povezavi z uvodno izjavo 14 Direktive 2011/95 izhaja, da ugodnejši standardi iz člena 3 te direktive lahko med drugim pomenijo olajšanje pogojev, pod katerimi se državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva prizna status begunca ali status subsidiarne zaščite (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 70).
- 40 Sodišče je presodilo, da pojasnilo iz navedenega člena 3, v skladu s katerim mora biti kakršen koli ugodnejši standard združljiv z Direktivo 2011/95, pomeni, da ta standard ne sme posegati v splošno sistematiko ali cilje navedene direktive. Zlasti so prepovedani standardi, ki priznavajo status begunca ali status subsidiarne zaščite državljanom tretje države ali osebam brez državljanstva, ki so v položajih, ki nimajo nobene zveze z logiko mednarodne zaščite (sodba z dne 4. oktobra 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 71 in navedena sodna praksa).
- 41 Samodejno priznanje – na podlagi nacionalnega prava – statusa begunca družinskim članom osebe, ki ji je bil ta status priznan na podlagi ureditve, uvedene z Direktivo 2011/95, pa *a priori* ni nepovezano z logiko mednarodne zaščite (sodba z dne 4. oktobra 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, točka 72).
- 42 Pisci Ženevske konvencije so namreč po eni strani s tem, da so v sklepni listini konference pooblaščenec Združenih narodov o statusu beguncev in oseb brez državljanstva z dne 25. julija 1951, v okviru katere je bilo pripravljeno besedilo Ženevske konvencije, poudarili, da „je enotnost družine [...] bistvena pravica begunca“, in državam podpisnicam priporočili, „naj sprejmejo ukrepe, potrebne za zaščito begunčeve družine, zlasti za [...] zagotovitev ohranjanja enotnosti begunčeve družine“, vzpostavili tesno vez med takimi ukrepi in logiko mednarodne zaščite. Obstoje te vezi so poleg tega večkrat potrdili organi UNHCR.

- 43 Po drugi strani Direktiva 2011/95 sama priznava obstoj navedene vezi s tem, da na splošno v členu 23(1) določa obveznost držav članic, da zagotovijo ohranitev enotnosti družine upravičenca do mednarodne zaščite.
- 44 Zato je treba ugotoviti, da je samodejna izvedena razširitev statusa begunca na mladoletnega otroka osebe, ki ji je bil ta status priznan, ne glede na to, ali ta otrok individualno izpolnjuje pogoje za priznanje navedenega statusa ali ne, in tudi če je bil navedeni otrok rojen v državi članici gostiteljici, predpisana v nacionalni določbi iz postopka v glavni stvari, ki – kot navaja predložitveno sodišče – sledi cilju varstva družine in ohranitve enotnosti družine upravičencev do mednarodne zaščite, povezana z logiko mednarodne zaščite.
- 45 Vendar je treba poudariti, da lahko obstajajo položaji, v katerih bi bila taka samodejna izvedena razširitev – zaradi ohranitve enotnosti družine – statusa begunca na mladoletnega otroka osebe, ki ji je bil ta status priznan, kljub obstoju te povezave nezdružljiva z Direktivo 2011/95.
- 46 Po eni strani namreč glede na namen izključitvenih razlogov iz Direktive 2011/95, ki je ohraniti verodostojnost sistema zaščite, ki ga ta vzpostavlja ob upoštevanju Ženevske konvencije, pridržek v členu 3 te direktive nasprotuje temu, da država članica sprejme ali ohrani določbe, ki dodeljujejo status begunca, opredeljen s to direktivo, osebi, ki ne more biti begunec na podlagi člena 12(2) navedene direktive (sodba z dne 9. novembra 2010, B in D, C-57/09 in C-101/09, EU:C:2010:661, točka 115).
- 47 Vendar pa, kot poudarja predložitveno sodišče, člen 26(4) AsylG take osebe izključuje iz razširitve statusa begunca, ki izhaja iz uporabe povezanih določb odstavkov 2 in 5 tega člena 26.
- 48 Po drugi strani iz člena 23(2) Direktive 2011/95 izhaja, da je zakonodajalec Unije želel izključiti, da bi se ugodnosti, dodeljene upravičencu do mednarodne zaščite, razširile na družinskega člana tega upravičenca, če to ne bi bilo združljivo z osebnim pravnim statusom zadevnega družinskega člana.
- 49 Iz zgodovine nastanka te določbe in obsega pridržka, ki ga določa, izhaja, da se ta uporablja tudi, če se država članica odloči, da se ni treba omejiti na razširitev ugodnosti, temveč želi na podlagi člena 3 te direktive sprejeti ugodnejše standarde, na podlagi katerih se status upravičenca do mednarodne zaščite samodejno razširi na njegove družinske člane, ne glede na to, ali individualno izpolnjujejo pogoje za priznanje tega statusa ali ne.
- 50 Poudariti je namreč treba, da je pridržek, ki je zdaj v členu 23(2) Direktive 2011/95, Evropski parlament predlagal v zakonodajnem postopku, ki je privedel do sprejetja Direktive 2004/83, katere „prenova“ je Direktiva 2011/95 in katere člen 23 v veliki meri ustreza istemu členu zadnjenavedene direktive. Ta predlog se je navezoval na predlog Komisije Evropskih skupnosti, ki je predvideval obveznost držav članic, da zagotovijo, „da lahko družinski člani, ki spremljajo prosilce za mednarodno zaščito, zahtevajo enak status kot zadnjenavedeni“. Parlament, ki je sicer predlagal razširitev te obveznosti, tako da bi vključevala družinske člane, ki se prosilcem pridružijo kasneje, je menil, da bi bilo treba ta pridržek vstaviti, zato da se upošteva dejstvo, da imajo družinski člani „lahko lasten pravni status, ki je drugačen [od statusa prosilca] in lahko ni združljiv z mednarodno zaščito“ (glej poročilo Evropskega parlamenta z dne 8. oktobra 2002 o predlogu direktive Sveta o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite COM(2001) 510, A 5-0333/2002 final, amandma 22 (UL 2002, C 51 E, str. 325)).

- 51 Zakonodajalec Unije na koncu navedene obveznosti ni sprejel. Vendar je ohranil pridržek združljivosti ter v členu 23(1) in (2) direktiv 2004/83 in 2011/95 državam članicam zgolj predpisal, da zagotovijo, da se lahko ohrani enotnost družine in da so družinski člani upravičenca do mednarodne zaščite, ki sami ne izpolnjujejo pogojev, potrebnih za pridobitev te zaščite, upravičeni do nekaterih ugodnosti v skladu z nacionalnimi postopki.
- 52 Iz zgodovine nastanka tega člena 23 tako izhaja, da mora država članica, ki želi v okviru uresničevanja možnosti iz člena 3 teh direktiv sprejeti ali ohraniti ugodnejše standarde, na podlagi katerih se status, priznan takemu upravičencu, samodejno razširi na njegove družinske člane, ne glede na to, ali sami izpolnjujejo pogoje za priznanje tega statusa ali ne, pri uporabi teh standardov skrbeti za spoštovanje pridržka iz navedenega člena 23(2).
- 53 Obseg tega pridržka je treba določiti ob upoštevanju cilja člena 23 Direktive 2011/95, ki je zagotoviti ohranitev enotnosti družine upravičencev do mednarodne zaščite, in specifičnega okvira, v katerega se tak pridržek umešča.
- 54 V zvezi s tem je treba šteti, da bi bilo z osebnim pravnim statusom otroka upravičenca do mednarodne zaščite, ki sam ne izpolnjuje pogojev, potrebnih za pridobitev te zaščite, zlasti nezdružljivo, da se nanj razširijo ugodnosti iz člena 23(2) Direktive 2011/95 ali status, priznan temu upravičencu, če ima ta otrok državljanstvo države članice gostiteljice ali drugo državljanstvo, ki mu ob upoštevanju vseh elementov, ki so značilni za njegov osebni pravni status, daje pravico do boljše obravnave v tej državi članici, kot je ta, ki izhaja iz take razširitve.
- 55 Pri tej razlagi pridržka iz člena 23(2) Direktive 2011/95 se v celoti upoštevajo koristi otroka, glede na katere je treba to določbo razlagati in uporabljati. V uvodni izjavi 16 te direktive je izrecno poudarjeno, da se z njo spoštujejo temeljne pravice, določene v Listini, in da je njen namen spodbujati med drugim uporabo pravice do spoštovanja družinskega življenja, zagotovljene s členom 7 te listine, in pravic otroka, priznanih s členom 24 Listine, med katerimi je v odstavku 2 zadnjenavedene določbe navedena obveznost upoštevanja njegovih koristi (glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2021, Bundesrepublik Deutschland (Družinski član), C-768/19, EU:C:2021:709, točke od 36 do 38).
- 56 Navedena razlaga poleg tega ustreza razlagi, ki jo predlaga UNHCR, katerega dokumenti so posebej upoštevni glede na vlogo, ki mu jo daje Ženevska konvencija (sodba z dne 23. maja 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, točka 57).
- 57 UNHCR je tako v komentarjih k Direktivi 2004/83 v zvezi s členom 23(1) in (2) te direktive „ocenil, da bi bilo treba članom iste družine priznati enak status kot glavnemu prosilcu (izpeljani status)“, in navedel: „Načelo enotnosti družine izhaja iz sklepne listine konference iz leta 1951 pooblaščenecv Združenih narodov o statusu beguncev in oseb brez državljanstva ter iz prava na področju človekovih pravic. Večina držav članic [Evropske unije] za družinske člane beguncev določa izvedeni status. Izkušnje [UNHCR] kažejo tudi, da je običajno to najbolj praktičen pristop. Vendar obstajajo primeri, v katerih se ta izvedeni status ne sme uporabiti, to je kadar želijo družinski člani individualno zaprositi za azil ali če bi bilo priznanje izvedenega statusa nezdružljivo z njihovim osebnim statusom, na primer zato, ker so državljani države gostiteljice ali ker jim njihovo državljanstvo daje pravico do boljšega obravnavanja.“

- 58 Vendar s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, ni razvidno, da bi imela tožeča stranka v postopku v glavni stvari zaradi svojega tunizijskega državljanstva ali drugega elementa, značilnega za njen osebni pravni status, pravico do boljšega obravnavanja v Nemčiji, kot je obravnavanje, ki izhaja iz izvedene razširitve statusa begunca, priznanega njenemu očetu, ki jo predpisuje določba iz postopka v glavni stvari.
- 59 Nazadnje je treba ugotoviti, da združljivost ugodnejše nacionalne določbe, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ali njene uporabe za položaj, kakršen je položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari, z Direktivo 2011/95 in zlasti s pridržkom iz njenega člena 23(2) ni odvisna od tega, ali je za tožečo stranko in njene starše mogoče in razumno sprejemljivo, da se nastanijo v Tuniziji.
- 60 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 93 sklepnih predlogov, je namreč razlog za obstoj člena 23 te direktive upravičencu do mednarodne zaščite omogočiti uživanje pravic, ki so mu s to zaščito priznane, pri čemer ohrani enotnost svoje družine na ozemlju države članice sprejemnice. Obstoj možnosti, da se družina tožeče stranke v postopku v glavni stvari nastani v Tuniziji, torej ne more utemeljiti tega, da bi se pridržek iz odstavka 2 te določbe razumel tako, da izključuje priznanje statusa begunca tej tožeči stranki, saj bi taka razlaga pomenila, da se njen oče odpove pravici do azila, ki mu je bil priznan v Nemčiji.
- 61 Poleg tega v teh okoliščinah uporaba zakonodaje, ki omogoča priznanje statusa begunca družinskim članom osebe, ki ji je bil ta status priznan, medtem ko taka možnost nastanitve te družine v tretji državi obstaja, ne more omajati ugotovitve iz točke 41 te sodbe, da taka zakonodaja ni nepovezana z logiko mednarodne zaščite.
- 62 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 3 in člen 23(2) Direktive 2011/95 razlagati tako, da ne nasprotujeta temu, da država članica na podlagi ugodnejših nacionalnih določb izvedeno in zaradi ohranitve enotnosti družine prizna status begunca mladoletnemu otroku državljana tretje države, ki mu je bil ta status priznan na podlagi ureditve, uvedene s to direktivo, tudi v primeru, ko je ta otrok rojen na ozemlju te države članice in ima po drugem od staršev državljanstvo druge tretje države, v kateri ne bi tvegala preganjanja, pod pogojem, da ta otrok ni zajet z izključitvenim razlogom iz člena 12(2) te direktive in da zaradi svojega državljanstva ali drugega elementa, ki je značilen za njegov osebni pravni status, nima pravice do boljše obravnave v navedeni državi članici, kot je tista, ki izhaja iz priznanja statusa begunca. V zvezi s tem ni pomembno, ali je mogoče in razumno sprejemljivo, da se navedeni otrok in njegova starša nastanijo v tej drugi tretji državi.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 3 in člen 23(2) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta temu, da država članica na podlagi ugodnejših

nacionalnih določb izvedeno in zaradi ohranitve enotnosti družine prizna status begunca mladoletnemu otroku državljana tretje države, ki mu je bil ta status priznan na podlagi ureditve, uvedene s to direktivo, tudi v primeru, ko je ta otrok rojen na ozemlju te države članice in ima po drugem od staršev državljanstvo druge tretje države, v kateri ne bi tvegala preganjanja, pod pogojem, da ta otrok ni zajet z izključitvenim razlogom iz člena 12(2) te direktive in da zaradi svojega državljanstva ali drugega elementa, ki je značilen za njegov osebni pravni status, nima pravice do boljše obravnave v navedeni državi članici, kot je tista, ki izhaja iz priznanja statusa begunca. V zvezi s tem ni pomembno, ali je mogoče in razumno sprejemljivo, da se navedeni otrok in njegova starša nastanijo v tej drugi tretji državi.

Podpisi